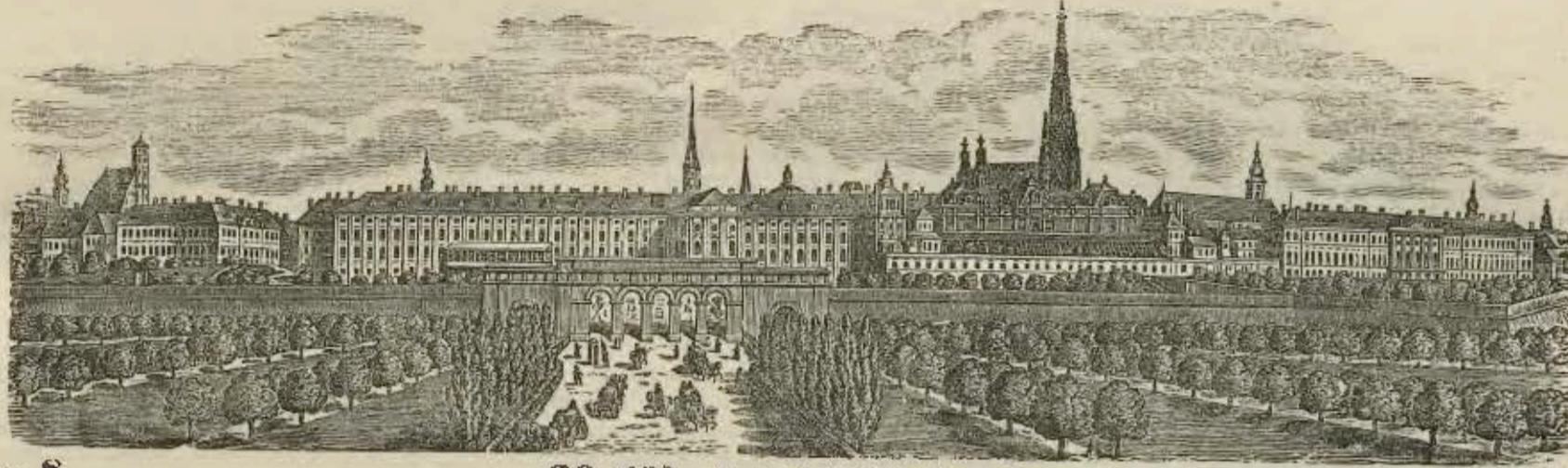

Empress of India

卷之五

20 (8) ФІСІКА

1849

բԱՐԵՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ. Եղբայրութեանը Փարբեր կը մատենաց - Կառավարութեան ու պարզութեանը մարդութիւն:

ՀԱՐՄԱՆ ՏԵՇՈՒԹԻՒՆ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊՐԵԺ:

Առաջին ժամանակ այս գործը հայտնի է Հայոց պատմութեան առաջին գլուխութեան մասում՝ առաջին աշխարհում:

БИБЛІОГРАФІЯ

ԳՐԵՆԱՅԻ, ՓԵՄՐՈՒՅՐԻ 19

Կ.Բ.Պ.Զ.Ի. քաղաքից ժողովուած աւստրիական
խորհրդանոսոյ ամսաց 125-ն սկսած ծանր նիւթի
մը վրաց էց մօսահե, այսինքն զիմանշուն օրէնքնի բռնւ-
տո երեք յօդուածին վրայ. Յադ. ժԴ. : “Ա.մ.ն մէկ
աւ տարիական քաղաքացւոց կրոնի ազատութիւն եւ
կրօնական գործքներու. Հրապարակական կատարումը
տրուած է: Աս ազատութեան զործադրութեանն
ասեն Եղած յանցանքներն ըստ օրինաց պիտի ուսա-
ժութիւն: Յադ. ժԴ. : “Ճշգրութեան աս նեւ մէկ եւու

սական ընթերութիւն (եկեղեցի) մը մկնդէն առ թէ
արտօնութիւն պիտի չըսնենոց ։ Եկրութիւնը չիկը-
նոր մ. կը ասիսկէ որ կրօնական գործքերն ու հա-
գես մը կամ իր դաւանակին պարտաւորութիւնները
կատարին, ։ Յօդ. մ. ։ “Եկրութիւնն ու Եկեղեցը յո-
րաբառ մ. շ. ունենալոց կապահցութիւնները ։ մա-
նաւանդ եկեղեցական ստուգուածքներուն եւ եկե-
ղեցց առաջնորդներուն ընօպութիւնն նկատուածի,
թշոցես նաև վայրերուն ու Հօդեւոր միաբանու-
թիւններուն նազան համ ընծերուն թէութիւնն
ները մանաւ որ պէտքնիրով պիտի որոշուին, ։ Առ
նիստին վայ նախ եւ յառաջ երեք որ ընդհանուր
առենապահութիւնն որ խոռուցուն ։ 20—25 յօ-
ստղներուն ունենալու այ բաց ի Ակէն ձանք ու խո-
րունկ մասեավենամբ եւ բարդ ճշամք առաջնորդի-
ցին եւ ուղեցն որ եկեղեցց ազատութիւն առուի,
չէ թէ պիտի որ տէրութիւնն ու Եկեղեցին իրար-
մէ բարդութիւն պատահ ին, եւ բաց կարդաղութիւնն
նիրան մէջ իրարու, հետ ամենն ին մուրանութիւնն
մը չըսնենան, որտես որ կարելի չէ և վայակար հա-
տեւ ու օգնիքներ այ կիրաց ունենալ, հազար պարզ-
ուկն եկեղեցական կարգ ապրութիւնները աշխար, հա-
կու կրօնավարութիւննէ ազատ ըլլան, համ թէ աշ-
խարհական կառավարութիւնը ամեն փոքր եկեղե-

ցաւկան կրամաններուն մէջ ձեռք չփոխվէ, և ինչ զի այ գրուած աւելորդ բեւերը վիրացութիւն, և և եկեղեցին զի բուօնք եան վիճակին ելլէ, Զարմանայր բան մին է որ նիսպահ և ամեն խստված ըր առ բանին մէջ միարանեցան, թէ պէտք ուղեւայի զիստաւուած թիւններով, այլեւայի չափարութիւններով ու ամեն մէկը իր կրոնին կատարեալ աղաւութիւն շահելու վախճանաւ: Առաջ է որ առ առենափառաւ թիւններով պատկանաւորներուն միայն ընթիշանդար ով և ինչոր եցաւ, բայց զեր գիրքաւ չիկրնար զայտակած որ մանաւոր վիճակ անութիւններին և ապա

“Այս ինչնայի զամբեճը (քառակառու) բարձրագույն բական կերպով ու անուղղակի համբավ, նետքեւ որ կ'երեւայ” Անդինայի դեսպանին ձեռքսկը՝ Գալ-դիոնի հառավորութեան խնջուց ցես է որ Կարուս Ազգի բար Խորտկութիւնն աւրելու բայց նէ, ինքն ու Հաստատութեամբ որոշած է որ պատերազմինն աւսարաններ Դիմինը գետեն անդին (Արդինինայի երկիրը) փախարքի, եւ խորացութեան պայմանները Դուրսին մէջ հրամացելով գնէ: Երբեմն բանակին և ուսուորութիւնն ըստ վելու վախցրելով առ նպատակին զ զօն պարտիւնն ետ չենցեցրել, բայց է. և իւ պատերազմի հառավորութեան արդարութենիւնը կը յուսաննը որ նետքեւ Կայուս Արքերքին և սա արխայի հետ առարիստն երկրի մէջ պատերազմը բացուծ անենք իրաւունք տուաւ, պայմեն այ Վաստիսի Կայուս Արքերքին հետ անք երկրին մէջ կուռիչու իրաւունքը կը Յունիոնց, պայու ամենայնին անեն գետերուն պատրաստուած ըրբաց Հօնարք որոշեցներ որ (Վաստիսի) Խոարիստն բանակը այն շաբ վարացընենք ու շոտցընենք, որ առարիստներն այ մէջ մօնեն նէ հարազ ըրբանք գեմ դնեմ: Եւ ամեն կարեի պատահանդիպերուն համար եւ բարդութիւններին ալ պայշտակութեան մէջ անք առնան ապահով խոսում առ ամինք: Այս պատահամի ընթացք միանալան ծանու սիր է որ այ

Անգլիա, ոչ Ասւորուան, ոչ այլ Պրուցք՝ Աւստրիայի և Օմբարտենի ու Վենետիկի դաւառներուն
վրաց ունիցած իրաւունքը տարակում տակ ձգել
կուզնէ: Եւ իրաք այլ շրջա բազմերազն խափայից
խող իրաւունքն մէջ իր բունած ճամբան շատ փոխեց,
մանաւ անդ երրոր Շվայցարիկ իշխաննեն իր խար-
դախ քաղաքականութեանը համար յանուիննեական
ենեան թուալի մատաւ:

— Վատիկ որ աւորիքական կառավագութիւնը ուս
մօցի վրայ է, ու ձեռքը դուռը թիւն անենալով ան-
երկիւղ կը խօսի ու կը զօրծէ, Խոալցոց համար
յաս մը շերեւար ։ Խաեւ ու սպիտակի ժարովրը,
որն որ կնուբեանդուն ու բարբէ լուստիքիներուն ըստ-
ծին նայելով Փետրուարի 13ին պիտի սկսէր, խո-
յացքները դաշ բներու պատզ մը պիտի ուսնենաց։

— Եւսորիացին աս օրեր ու Անեսափիկի վրայ ցա-
մարեն մէծ պատրաստութիւններ կը աւունեն, եւ
նոյն անունիկ քարագը արտաքց կարգի և զանակու-
մը խոնարհեցնելու համար զանազան մասեամն նշենք
կ'ընեն։ — Անեսափիկի հետ թքեատի առուատը ըն-
արդ է ըստ լին և անը Անեսափիկի նաւերը Յանիական
կրցներա, զրոշ բանալով եւ, (Անեսափիկ և զող)՝
անգղիսական Ֆրանցոսական թուղթ ունենալով դար-
ձեալ թքեատ կու զային իերեւ Յանիացի ու իրենց
պիտույքը կը գնենին։ Ես ասորիացիք բանն իմացան ու
անդ զիմեկն գետպատին շատ տաքնուրով։ Անեսափիկ
վայա եւ, առաջ մըք իսրեկեց դարձեալ իրաւ արգելե-
րու կը նային։ — Ինքնանգետի լուստիքը Յանուարի
30ին Անեսափիկն առ լուսն առած կը զրէ։ Անեսա-
ցի Մանձինի հարազեւոր (ingénieur) կառավա-
գութեան առաջարկելը է որ քանի մը շողեացը
մկենանին ու զանալուն դորժիքները տէրութեան
մասուկին շատ բար ըղբալով կ'ընան զիւյր շնեւըն,
գործարակի մը փախուիլ։ Սուադրկութիւնը սիրով
ընդունուեր է. ուստի աս կերպով օրը 300 հրա-
ցան, 300 առան (է-նիշ) եւ 200 թուր պիտի շնեւըն
է զիւր, որու թէ ներքին արտեառաները գործ
պիտի գտնեն և թէ գլուխքուն շատը Խոալցոց մէ-
կալ մասերուն եախուելով՝ քարագը շատ սառչ
պիտի մնեն։

— Ֆիլրարար , Փետորալարի 8 : Վանոց Երևանուրիսյի պաշտամականի գիտելիքնուու հաստիքակ պիտուուր ներեն քանի մը հոգի իրենց հիւանդաներուն պյուր ու թիւն ընկըր և է իրենց հորկաւոր եղած բաները գնելու . Համար քառար դաշտ էին ու բան մ' ըրած ըրբարով՝ ապահով կը կենցին . բայց զրդուուած խառնիքաշանմը ի մեջքան տառու նախառուուկան ու ներկանական խռափի դրույեցին , մերժեն վասնելի յորդանիկեցան , սկսուն ծեծել , ուշաշտամականի բերել մէկը վերուուրեցին , և խայտառակ կիրոզով մը Յ հասարակ պիտուուր մեռցացին : Եւ երգին Յ ապրիսայի հրամանաւոր ասոր հաստ ցում ուղեց , բայց չարտեցաւ նէ , միւսու քաղաքակ զնուակուել : Հացիք թէ Յ թնեցանի նիտուած էր , քաղաքացիք պահանջուուած հասուցումն ըստն : Աերբարարի մօսիկ մեղուանը պահանջուուած էր :

ցան, բայց ամեն աել ալ Առաջինացի զօրագույն-
ները սաստկութիւն մի շուշընելով՝ պահանջանին
առին:

ՄԵՐԵԾՈՒՅՑԱՆ : ԲԵՂԺ, Փետրուարի 15: Ա. Տ.
սկզ 14/մն նիւժան գործադիմար է Խոսկը բերդին առաջ,
որուն մեջ 4500 զինուոր կար, 614 մենակնօթ, 2000 կենդինար վառոց, 30,000 ֆիզին և 400 եղջ.
Խոհ ամսոց 13/մն կը լիւ Հաղպատագետը Վրաստ քա-
զաքն առաւ, 23 մնականօթ ձեռք ձգեց ու 50 հո-
գի զերի բանեց : Խոսկ կայսերականուց ձեռքն
եղող Արատ բերդին աւ պաշարմաննե ազատեցաւ :
ԱՀԿառ ապատամբ Մահմաններուն մացորդոյ գեռ
Տեղութիւնն քաղիքն մեջ ու անօր մօտ տեղու-
անքը կը կենաց : ԲԵՂԺին մահմանիրեն լրազիրը
Գաշունին համար՝ հրամափեր է ու փախչելու
վայ և եղիք՝ կրուէ, բայց գեռ ստոյդ լուր չիս :
Ա. Բնախչեց իշխանը կը ջանոց որ կայսերական
զարց ձեռքն անցյալ քաղաքներուն մեջ խառա-
զութիւնն ու առուտուրը նորին հաստատէ, կամ
թէ իր խառարով զարուց լով ժաղովսկին բր (Քաղաքականը)
կը զայտ որ խանու իշխերը բանաց : Քաղաքական
յանցաւ զաները պատերազմական օրէնքով կը դա-
տուին, բայց մահուան գատապարտուած քիչ (4—5
հոգի) կը տեսնուի : — ԲԵՂԺի մեջ վետրուարի 11/ին
Ա. Բնախչեց յին կազմանն ծանուցում մը հրատարա-
կուեցաւ, որպէս մեջ գլխաւորաբար Հրեաններուն
ազգարարութիւնն կը լսայ որ եթէ ասկէց ետքն ալ
Գոշութիւն հետ կերպով մը հաղորդակցութիւնն ու-
նենան իսմ անոր կողմնակիցներուն զրուիչ թղթե-
րը կամ առաւ լուրեր տարածեն կամ լրտեսութեամբ
բան իմանան ու առօստանիներուն ականչը հասցընեն
նէ, ընողը պատերազմական օրէնքի տակ իշխալին
ետև՝ իր հասարակութիւնն ալ 20,000 արծաթի
վերքին տակ մուգ պիտի վճարէ : — Առուեադի մեջ
Աւրագն գնդապեսը իր զորով բորձը լուծէ մը
անցելերով յանկարծակի տորոսամի Մահմաններուն
հօն հայութ իսա միը որ Պորկը ձորին ու Միրաց-
նիի մը անհօգ կը կենար, կոխեց ու ամենն ալ
զերի բանեց : Եսայց վերքին լուրերը կը ծանուցանն
որ Առանայի կայսերական զօրքն ու հաւատագիմ
մացող բնակիչները Պէտք լիչ զարապետն առաջ-
նորդած բարձմանին ապօտամիներուն ձեռքին շատ
ենցութիւնն կը բաշեն : Ենոր համար կը սուրէ որ ու-
րիշ տերերին դեպ ի ան կողմի օպնութիւն կ'եր-
թայ, իսկ քանի մը լազարինելիք կը հաստատէն որ
Վուսեադի 3—4 քաղաքները Ռուսերը Մալուանցը էն
ողնաւ թերան կանչած ըլլան : — Սկսուագոմիքամին
Անդրուսի զօրապետը պատրիարքին հետ հաշ-
տուուեց :

ԱՎԱՐԻՒՄ: Կայշ, Փետրուարի 8: Եթէկ հասեցաց զնաւուարներէն 60—70 հոգի Պ. Կաւշնիկին բնակարանու յարձակեցան, ինչու որ ուս մարդը՝ “Դողովդեան լապքին” հրաարակին ըլլացը՝ քանի մը չեղ զնաւուրաց գէմ վշտացուցիւ ու նախատակն ինուգիւ զրած էր: Յարձակուց զնաւուրանէրը բանամեեամի Պ. Կաւշնիկին խացը մոռն ու պիսան անիկա իրենց թրերով ծեծել, նաեւ ըստ հիեղ տեղին վերաւորեցին, պանովու որ մարդը մաշեցաւ ինեւու: Առ լուրջը տարածուելուն պէս՝ պաշտառաւաերները զբնաւոր բարիեցին, բայց բան ուրեմն եղած էր: Ժողովուրդը շատ կատալցաւ, եւ ձիառուերու հարիւրապետ մը եղած փրէտն առնել կ'աւշէր, բայց օրինաւոր դատաստանի սպասելով՝ Հնկալարա կ'ըցու: Դատաստանն արդէն սկսած է:

Դիմումը՝ Խնադանուկ, Գետքուարի 7: Հաստոնց է
որ Գիրավին խաղաղական մասը զերմանական Գիրով-
ցիներին լամփուիլ ու առանձին կառավարութիւն
ունենալ կուզմին, բնչուս որ Կայիցիայի մեջ Խօս-
թենակը ըստ Աւագեն բաժնուացան: Աւարտական խոր-
հորդանուցին մէջ ալ պրեկուները պատրաստուաց ժողով-
քը Խոսաբական Գիրովին պատճամառներուն պատ-
ճամառներին շարժ ած որոշեր էր որ բաժնուի: Խակ
Գերանական Գիրովցիները լոյս զօրութեամբ աս
ուստիս դէմ կեցան, և իրենց նպատակին հասան,
մնաց: Որ Խայրը իրեն շնորհաւորութեան եկալ Դի-
րովի պաշտամակալներուն Յունուարի 21ին նաևակ
մը զրելով՝ մէքը նաև Շիրովցիներուն կը խոսա-
նա որ ինձն ևս ենթառ ամսոց անոն առաջ:

Կ Ա Զ Գ Ի Ա
Ա Ր Ա Վ Ր Ո Ւ Թ Ի Կ Ա Հ Ը Ն Ի Կ Բ Փ Ա Ր Ի Ռ Ո
Կ Ե Ր Մ Ե Ր Ը Կ Բ Դ ա ր ձ ն է . զ ի ս ա ո ր բ ա ն ա կ ա տ ե ղ ի ն
Լ ի ս ո ւ ն է ո ւ շ ո ւ մ ո վ ո ւ ո ր փ օ խ ա պ ր ա ս ի , ո ւ ր ա ն դ լ ւ ն փ ա ս
ո վ ի լ ե ր կ ա մ ի ն ա ն ե ս ո վ հ կ ա մ ՝ թ ա մ ո ւ մ է ջ կ ը ս ո ւ
ս ո ւ ի : Լ ո ւ գ . Կ ա ր բ յ շ է ն ո վ ը ր ը ր ը ի ս ո ւ պ ա կ ա ն ս ա հ ճ ն ի
ե կ ր է ն ե ա ք ք ա շ է լ ո վ ի կ ը ց ո ւ ց ը ր ն ե ո ր ի ս ո ւ պ ա կ ա ն պ ա
ս ո ւ ր ա պ ի ն Կ ա զ պ ի ա ն մ ա ս ո ւ ն ա կ ի ց ը ն ե յ ո ւ մ ի ո ւ ն ի ,
լ ո ւ ս ո ն զ ի ի ր ե ն տ ե ղ պ ա յ ո ց հ ե տ ս ո ւ ա կ ա ն ո վ ո ւ թ ո ւ ն ի :
Ա ն ը ս ո ւ ի ա յ ո ր ն ը մ զ զ ր ա պ ե ա ն ի ո ւ ս ո ւ մ ի ք ս ա ծ ը ր ս ա յ ,
ո ր Կ ա ր ը ս ո ն Ա զ գ ե ր դ ի ն խ ո ր չ ա ր ե ր տ ո յ , ո ր ը պ ա յ ո ւ ն
պ ա ս ա ե ր ա ս մ ի ն ո ւ ր ո ւ ե ր ա ն ն ե ր պ ա ս տ ե ա ն ո վ ո յ :

Առաջին պատրաստի օրն Աբովյան առանձին գործ կրէ: «Պահանջ ուղարկութեար Հայ Հայուն, բայց Հայունն ըստակին զօրացեածեցը Հայ Եւ: Ժըմայ

Հականակութեան հակառակի օրդինատները կ'աշխատին շարու ակ զանձնք վար ձգեցն . ամսոյն 3ին 307 քառե էմ 407 քուէով՝ պաշտօնեաներուն ուղարձին դէմ ուղարձելով . որ անցած ամսոյն վերըները եղած գէպ- միլը քննութին , պաշտօնեաներուն կողմքը վար բնիկա . այս առողջ խորհուրդը ընելով որաշեցին որ երկրին աղջական թիւներ հասուաս որոշելու . համար իրենց աշխատանքներին Ծրբութիւն : Լուգ . Դարույնէն ալ ոյստեհ ըստա . որ հակառակութեանը նըշափի որ ապրու հետ միարանելու ըլլան . ինք իր գիտացածէն իրուր ևս չկենայ , ու իր որացանեանիցը որինի թողու . որոնք ժողովութեան վասահաւ թիւներ սատ- ած են :

պահ էր Պ. Տերը և որն որ երկայն հաւ որ իսա-
լուգ ցուցուց որ Հիմնիս ան պաշտօնեաները բառ
մենացի Պ. Կիզիյն ճամփան բաներ են:

Պաշտօնեանեցը Հիմնի նորմեն պրոխ եղան. Պ.
Լուիսը նորմեն առաջարկութ էր, որ պաշտօնեանե-
ան բանած ճամփան ողբեկ հրամարածէ, որն որ
ոգապնի ժամփ որ ամենը նիս ընդունեածա.

Երեւելի խաղիբներէն մէկն ալ էր ազդային առանձութէ մաղովքին լուծուիր, ու անոր անցը զինուուր ոպովքին հաստատուիր: Եմաց 7ին Պ. 1 անժոխելին առ աջարկութիւնն ընկույնեց, որ աս սահմանագիր ժողովը տէրութեան խորհրդեան, գահցեցին ու պաշտօնեաներուն որատախունուուռնեան, ու նոր օրէնսակի ժողովին որուուր ընտրա-

Առաջին մասը կազմութեան առաջնական գործութեան մասէն է:

— լրիք շաբախէ վեր Մանդանքը, Անդ ծընկը
միւնք, Սորպոն ու Ա Միջոցների հրապարակ ըստաւ
մայրերը ամեն գիշեր աչոյ գաղի մեջ կը մնանքն.
Ուրագոն փողոցն մնանքը մէկ փայտավաճախի ու
անհավաքամաք խանութ մը կայ. ամեն գիշեր առ
ան մըայ մէծ մէծ քարեր ու ուռեմբեր կ'իշայն,
որունք տանիքը, դուներն ու պատահանները կատ
կոտը կ'ընեն. առառ անց նայելու ըլլացիք, կարծէիք
որ տօնալը զնդուկներ է, ու շայամի կ'երեւար որ
առ ներառ ան աշագին մէծ քարերը մասմաս որ գար-
դիքով կամ մէկնենայով մը նետաւած են. Մարդ
էլքը կ'ինայ իմանայ որ ասոնք ուստի կու գան կոր-
բովի անենքն ուշ ուս հարուածներէն աղջան չեն.
ու անանէ ձիցը տղուած տեղ մը կը նետաւան, որ
կաման հնառելաց մարդիկը աւելորդապաշտ կար-
ծիքն ու երթալ: — Նո բանիի վախճան մը տարու
համար հարկ եղան վիճակներ ուսք հանելի ան հօղ-
երը, եւ ասօր մըայ աս գեւերը հալածեցան, ու
անմոյս ծէն ետքը զնդակութիւնը գաղթեցաւ:

4. *House*

ԱՐԵՍԱՅԻՆ Յանուարի 31ին պատրի կը զրեն.
Նրեկ իրիկուն Մեծ դուռըս Ֆիդրենցայէն հա չա-
ռաւ. ժաղգուրդը իր ուրախութիւնը, ցուցքները
համար կիշելը սասափի բացմանթեակը՝ առջևնեւ
բրած շատ ժենամի: ու ձեւ բանի կարմիր գրաշով մը իր
պաշատին առ շեւն եկաւ, ու շատ անդամ կեցը
զոտաց: Եթի որ Մեծ գուրզը շնորհակալ ըստալ
համոյ պատուհանն երու նէ, ժողովուրդը միասն
ահմանագիր ժարովն իշխան, ուսանողները մեռնին
եցցէ՛ և ապօլոյց թագաւորութիւնը (Կամ թու-
առօրդ) պատայ: Խիսյն երկաւ հոգի, գեղացի մը
ու ուսանող մը հոմանակեցան աեցցէ սահմանա-
իր ժողովքը կանցէ: Ժաղովուրդը ասմաց դէմ
աստիկ կամպեցաւ: այսպէս որ գեղացին հադի-
րցաւ մօտ խանութիւն մը մեջ փախչել, իսկ ուսո-
ողը աղէկ ծեծ մը կերպաւ: Մեծ գուրզը ուզեց ճո-
ւալութեան քանի մը խօսք խօսիլ, բայց բազմու-
թեան աղմէն շիրցաւ: Ժաղովուրդը իրեն, քանի մը
ապի խրկեց, եւ եպքէն իշխանը նորէն գործ երի-
սի: իրեն ցուցուած սիրայն համար քանի մը խօս-
ուով շնորհակալ եցաւ:

Վեպին որ անցով թուելնուու մէջ զրածներէն
իմացուի, Մէծ դժբանն պիորինցոյն հեռանալուն
զատձառը՝ խօսական սահմանադիր ճաղաքին
հանանչութիւն տալ չուզեն է: Արէնա համելքն
երքը՝ ոճներ ձայն համեցին թէ հրանդացած է,
ոճներ այ բայն որ խոսացած ը բայց թէ մէծ զիտ-
ուութեան պատճեն չպայման համեմ՝ ուրիշն պիորին
և կը գուշուց: Բայց առանց պայմէն խօսեց առանց
իւ մ'ալ անցու նին Մէծ զաքսը իր ընտանիքու

ո գրասուհեցի հետ ուղարկվ պարտելու երթարձը՝
ազագքն գույք եղաւ, և Հօն պրապարաւուած կառ-
էի մը մէջ մանելով Փաթակինչ կամ Ա. Առեւ փա-
ռ զնուց, ուր որ անդ լինցի նաև մը իրեն համեր
պարտասա կը կննար ։ Մոնղանելին առ բանս իմա-
պրու ուկա՞ շուտ մը ճամփաց ելու ու գիշերը պի-
նեցան հասաւ, ուր որ երկրորդ առառ իշխանին
առիսն առը հրատարակուեցաւ։ Ընդհանուր ժաղ-
որդեան ընկերաթիւն ըստուծ ժողովով յայ-
պարտութիւն մը հանեց, որով գողքին ընթ-
իշերը կը հրախիքը որ ժամ 11-ին մէջ հրապա-
ռելի ժողովուն, որպէս զի ընթիւնին որ շնուր։ Քի-
ւ եռաք հրատարակուեցաւ որ նոյն առանց խորհր-
մանց աշ պիտի գումարուի, որպէս զի պաշտոնեաւ-
երը իշխանին իւնեց ձեռքը առուած իշխանութիւնը
նոր անգամներուն յանձնեն։ Երբ որ երրորդու-
թը ժողովուեցաւ, Մոնղանելի բեմն եղաւ, Ոեն-
դի բանի փախառուած պարտուածը ըզ պատեց, Եւ բառ-
ո քաղցին գիշ մը Տեսանուին վերջ որոշակեաւ-
երան ծրար մը իւսարած է։ Առ ծրարին մէջ
զած մէկ համանելին մէջ իշխանը առանց իր փախեր-
եան պատճառն ու երթարու աւզը յայտնելու-
աշխանեցի կը յանձներ որ իր պարասան անձնիքը
աշխանեն, եւ անոնցը՝ իրեն շատ հարկաւոր
զած անձնագիւներուն իրեն ետեւեն զարուն արդելք
դնեն։ Իսկ երկրորդ թղթի մը մէջ իրենց կա-

ողապեր որ մէջի մէկ յայտարարութիւնը խոր-
հրօգանոցին առջեւը կորզան։ Խոկ նոյն յայտարա-
րութեան մէջ իշխանը կը յայտնէր՝ որ իր աերու-
թենէն դուրս ելքը բնականը՝ վախը չէ, հայտ
իր խնդժմանիր, որովհետեւ հերը Ա. Գահճանապետ-
տին հարցուցած ըլլալով որ արգեօք առհմանափիր
ժողովին հաւանու թիվն տայլու ըլլաց նէ եկողե-
ցաց նզովից տակ կ'իշխայ, եւ Գահճանապետուը
թվականը (որն որ նշյան ծրաբին մէջն զբած էր) պա-
տասխան առած ըլլալով որ՝ կ'իշխայ, ստիպուած
էր հեռանալու։

Սո բանելոր խորհրդականոցին մէջ կարդ տպաւ եղաւ,
առեն՝ մէծ հրապարակին մէջ քանի մը հոգի ժողովական առաջնորդութիւնները ըստին, որոնց մէջ
Մեծ զբանի վրայ ասասիկ նախառական կը խօսվին, եւ իրառա տուրին որ շուտ մը առ ամենատիեզայ կա-
ռավագարութիւն մը զբանի ։ Եւ անփայտեած յայտա-
րարութիւն մը հանեցին, որուն մէջ կը զբարձենի
թէ Գրիգորյայի ժողովուրիցը տեսնելով որ Աշուու-
տոս Ռ. արքականին փախուստը տէրութիւնը առ անց
կառավարութիւն ան կը թողար, եւ միանդամենյն մաս-
եւը որ միակ հիմնիշխան ժաղարփուան, առաջին
պարտին ան է որ առ չարիբին ճար մ'ընէ, առ մա-
մանակեաց կամ ավարութիւն մը կը գնէ, որուն ան-
դամենը են Վանդակնելիք, Կուերացցի ու Մացցոնի
քաջարացիները, որուք որ կարգաւ գահերեց ուիստ-
քըսն, եւ իրենց կը յանձնէ բազր տէրութիւննեան
զորքերը, բայց առ մէկովեամբ որ Գասկոնյացն
ինչովնի հառավագործեան կիրար ունենալիքը միայն
Համանական ուշամանագիր ժողովը կրնաց
որոշել, եւ միանդամենյն որ առ առժամանակեաց
կառավարութիւնը Հռոմեաց առտանակեաց կա-
ռավարութեան հետ միանց, քանի որ Խոսքոյից
եւ բազր աշխարհը իւս առընւը առ երկու տէրու-
թիւնները մայն մէկ տէրութիւն մը կը կացուցանեն։

Ա Երջին լուրերը կը ծանուցանեն որ ՄԵծ գուց-
աբ Եղբա կը լլուց վուց քաշու եր է:
Հ Ո Ա Մ Վ Ե Տ Ի Տ Ի Ւ Ն
Ըստություն 28ին Հառմանց ընտրուած 12 պատ-
դամանորմերուն անունը Կայդիտողինեւն հրատապա-
կուեցաւ, առ հրատարակութիւնուն ասեն 200 թընդ-
անսթ նետառեցաւ: Խոկ ընտրուած անձինքը այն-
պիսի են, կըսէ Գոնսադիկիյամինել, ինչպէս որ ըն-
տրութեան եղանակին կրնար զոյ շակու իլ, ոյս ինքնը
բոքը և ամփուղք ասիկուն համ յեղափոխութեան կողման
ըլլուդ մարդիկները: Պայմանացի մէջ ընտրուած մար-
դիկներն ալ ենցորդէն են: Խոկ Անենէ կողմուց մէջ շա-
տուըր իրենց բաւէն: Քահանայացեանին տուած են:

Սարդ ըստոյ Համեմ ։ Քանամազագութիւն առաջ առ ։
Մայած մաւերնուս մէկ ըստից որ Հռոմեայի ապրու-
տաք հառափառութիւնը ամեն միջաց բանեցուցած
է որ ։ Քահանայապետին՝ սահմանապետ ժողովքին
գէմ համած նզումքին աղջեցութիւնը տիպացըն։
Հասաւզոս իսպական լրապետներէն առնելով՝ առ
միջնաւերուն մէկ քանին կը զննէք։ Օփիփաղիոննէ
ըրագերը կը պատմէ որ հառափառութիւնը շրջարե-
րական թուզմ մը հանեց, որուն մէջ կը սպառնար
որ տէրութեան ամեն պաշտօնատիւննը՝ որնէք որ
սահմանադիր ժողովքին համար հզած ընարութիւն-
ներուն մասնակից չնե ուզեր ըլլալ անմիջուգես-
տաշտաններնեն կը զնիուն։ Ըստ լիտանեաց տէր
մարգիկ՝ անօթութեանեն չնեանելու համար իրենց
կամացն ու համազման գէմ առ սպասիկ հրամաննն
հնագագելու օտիպուեցան։ — Հոգուցի շատ լոտ-
դիրները պատմու էին որ Օփիփաղոնի կուպիթուարը
շատ տառուած ուրաններու ։ Հևա խորհուրդ բեկեն

հաւու՛ Ա. Քահանցապետին տուած նղոսցց վեհաց՝
ուժից ու անխութեր հրատարակած է: Հիմա Գուգի-
դուցիսալէ ուսմանոյ լրագիրը կը ծանուցանէ որ առ
լուր բորբոքին առաւ է, ասոյդ է, կը լու, նշան կար-
դինալ տօսուած արաններու հետ խորհուրդ մըրած
էր, բայց ասոր վախճանն ան էր որ արգելափ Քահա-
նցապետին նղոսցց վեհացը որն որ արգելէն բոլը
քաղըն մեջ հրատարակած էր, մասնաւորապէս
եկեղեցիներուն մէնց ալ հրատարակի Հարկաւոր
է թէ չէ: Իւ ասուած արանները որոշեցին որ
Հարկաւոր չէ: — Նուից զատ ոն ալ յայտնի է որ
կառավարութիւնը իր կողմն եղած մարդկիներուն
Քահանցի ու կունսաւորի պղեաւ հադրբենելավ՝ ըս-
տրութիւններուն մեջ նախեց, որպէս զի ժողովարքը

բարոյի : Հիւանդանոցներում մէջ դանուող հիւանդանութան խոստանալով՝ որ աւելի աղջկէ կերպակուը կ'ընդունին, յարկարիցին որ քու է ձզ ին . մինչև բանուարկի աղները բանահրէն կուրս հանեցին առ լին արութիւններուն մասնակից ընելու . Համար :

— Վաւառներուն մէջ զանուզ Հելուստոց
դըքիւթ յայսնեցին որ Յուրքի զօրացեաբն հրա-
էցրին կուզեն հետեւի, ու Ա. Քահանացապետին
ունեն հրամաններուն հնազանդէլու պատրաստ և նա
Ըստ հանուր խնդրեցին որ անմիջապէս Լիքունու
երթան ու անկից նաևով կացեգա առցննին : Եղինակ
քահանացապետական վիշտ զունդն ալ օրուեց որ
Հելուստոցը սրբակին հետեւի : Պոլանտացիք՝ Հե-
րուստաց դաւրս ելքուն գեմ դնել կուզեն
բոցը Հելուստոցիք, որ ՅՈՒՈ հօգոյ չափ են, կը
սպառնան որ զենքովին իրենց համերց կը բանան
Արգեն Յուրքի զօրացեաբն և ապօռսյա ահմանը զօրը
կը ժողովի : Առայս դեմ գեներու համար Հունուցի կա-
ռավարութիւնն ալ սահմանը զօրը կը խրկէ, որ
որ կարիւպալսին ալ իրեններուն կը կնոյ :

Digitized by srujanika@gmail.com

Αποθέωτην θεοτυπωρή Σύβια περίφησε ακριτούλειαν
η του αγάπηντος την γραψε και μικάνα μητροπολιτικήν,
και συναγερμόντες την ορθοδοξηγόντες την εκπρόσωπην
θεοτυπωτήν την Αγίανταντίνην, η οποία συνεπέσθη στην
πρώτη παρασκευή της Αγίας Κυριακής την οποίαν ο Ιεροποιός
προστάτης της Εκκλησίας την έπεισε να πάρει την παρασκευήν
την πρώτη παρασκευή της Αγίας Κυριακής την οποίαν ο Ιεροποιός
προστάτης της Εκκλησίας την έπεισε να πάρει την παρασκευήν

— Արշավ որ կ'երիւայ՝ Հասկերգին Հալման գումարուելու խառալախոն սահմանադիր և աղօղքին գէտէ, որովհետեւ նոր կ'ուզէ որ նոյն ժողովը Դուքին ժողովին և Աս պատճառաւ երբ որ Դուքինի Տեղը Ռուբը ըստած ժողովը ժողովակց իրեն պատճառաւորներ իրկելով խնդրեց որ Հռոմեացի ազգային ժողովին հաւանութիւն տայ, Հազիւրին պատճառին տուառ որ Քանի որ ևս Ասարդինին պաշտօնեայ եմ, Հռոմ պատճառու որ չեմ խաւրեկ ։ Ասոյ Համար եւ մաս անդ Ասարդինին դեսպանին՝ Ս. Քոհանացապետը տը պահանջմանը լուն համար որ ամէն միջնուենք ու գործ պիտի զբան վկանքը իր գահին միաց նորու հաստատելու, ո ամենապետականները Հասկերդին կը սկզբան գեց աւրու նպայի :

Digitized by srujanika@gmail.com

Համեմ իստահցութիւն մը չեղաւ :
— Եւեպազար ու Սարգիսիսյի կառավարութիւն
ներան մէջ գեւապանակնն հազորդ ակցութեալն
կարու եցաւ : Սարգիսիսյի կառավարութիւնը նորուրա
Պ. Բլցցցան իբրև արտաքը կարգի գեւապան էւա
պոխո խաւրու էր . Ակապոզայ կառավարութիւնը
շոշցեց Պ. Բլցցցան իբրև գեւապան ընդունել . որպի
Ներան նոյն մարդուն գոյոց վաստահութիւնն ընծէր է
կը վախնար որ գարպարացիները կը զրգու : Ըստ
Համեմ Պ. Բլցցցան շուա մը ճամփայ եղաւ . իսկ առ ա
զնի դժևապանը շուուկը ալ իբրև Տրապարականա
անձ իւնալ , հապա իբրև հաստրակ մարդ , և անոր
համար այ գեւապանութեան նշանը զրան վայցէ
վար առնակցու : Վսոր մասց Սարգիսիսյի կառա
վարութիւնն ու նետապոլաց Դուրբն կեցալ դիս
ունենէն ներ ան անուանակ առաջ առաջ առաջ առաջ

— 10 —

Գ Ե Ւ Ա Կ Ա Խ Ա
Գլուխութեարի 12: Գերմանական
ազգային ժաղովը բռն նպատակը գեռ չհասա-
րուեցա, պյունիք բոլոր Գերմանիան քայ դաշ-
նաւուրական կառավարութեան կերպ մը և և կառա-
վարող գլուխ մը դեռ շրոջաւեցու: Ամենէն աներ
դժուարութիւնը զյուխ մը գնելու քայ է: Խորհըս
դանոյին անդամները պյունիք նկատման նք անձնա-
բալ՝ Գիւրաւ չեն կրնար մճաւել թէ բոլոր Գերմա-
նական ակրութեանց քայ զրաւեր կայսրը կառ

կերպաց, իսկ ժողովքէն գուցո՞ւ զերմանական տերութիւններուն երևելիններն Առաջիպայի կողմը կը բանեն, եւ մոյս անոր զբաւարութեամբ Գերմանացոց ինք ներքառաս ինք արտաքրու ու յառաջացաւ, զօրովիթն ու սպասանովիւն կը յուսան: Անգ Հանրապէն խօսերով՝ Գերմանիայի զար զար ուրովիւնները միանալու բաղադրուք կը ցուցընեն, մոշքսի, տառաւորի, սոսակի, չափոց եւ կոսոց, զօրքի եւ ուրիշ ասոնց նման բաներու վրայ միակերպ օրենք ունենալ կուզնէն, եւ ամէն մէկը իր կողիններ քիւ մի բան գուշիրու կը խօսաւանայ. բայց միանգամայն կը պահանջնիւ որ առ ամէն բաներն իրենց խորհրդով ըլլան, եւ իրենց ինքնիշխանութեանն ու անկախութեան ձեռք դպրընեյու վախ մը ըրպայ:

Ետանի մեծ խնդրոց մը մէջ Աւատրիան կուպերո
որ Պրոտ չի կատալուրութեան հետ մարտան գործէ ։
ինչու որ Գերմանիացի պիտի զիստ որ աւրութիւն-
ներն առ երկուքն ըլլազգ՝ եթէ տառն մէջ միա-
բանութիւն մը շրջաց, ալ անկից ետքը Գերմանիացի
յաշող միհանը սուրեկի ։ շատ տարտիկանական կը լ-
լցի ։ Պրուզը մինչեւ Հրամ Վ. Աւատրիայի հետ առ նիւ-
թին վայ թը զիակիցին ետքը՝ մէկն ի մէկ իր իր-
ստեցութիւն ան թէ ելք կարեց, ու Վատրիայի խորհուրդը
չարցոց ցած՝ Յունատարի 23ին բոլոր Գերմանական
աւրութեանց՝ վարպետութեամբ շարադրուած
թա զի ըստ հանեց, որուն մէջ Գերմանիացի միու-
թեան համար շատ հայրենասիրական բայցձանկները
ցացընելին ու խոսանւնքներ ընկելին եռուն բարակ
խօսքերով ակնորդութիւն մը կ'ընէ, որ Գերմա-
նական աւրածթեանց մեծ ժողով կրնաց առեւտրական
ու մաքրի վերաբերած բաներու մէջ աւելի մեր-
ձաւոր գաշնակցութիւն կամ ընկերութիւն մ' ու-
նենալ, իսկ մէկակ մասը (Վ. Աւատրիան) մարփի ընկե-
րութեանէն դուրս եղած կառավարութիւններուն
հետ միանալ ու Գերմանիացի հետ հետաւոր զար-

շառ պատավ ու Գերտանիցը հետ չկատար գառա-
նակցութիւն մ' անհնալ եւ իրեն վայսած պա-
տիք պահէլ ։ Առով Արտադ ցացաւը որ Վաստիան
Կերմանիցը ներքին գաղաքութենէն հանից ու-
շեռացնել կաւէ ։ որպէս զի բնութ Գերմանիցը պա-
րբախ ըլլայ ։ Վաստիայի հասախարսին նը պա-
շն առ ջանքն ու գործելու կերպը տեսնելով՝ կ ե-
թեաց որ առնուած է, եւ առոր համար Փետրուարի
Ան թիվն ու Երկրոյն բարակ յացտաղութիւն մը
արանցքուրդ կրկելով՝ գերմանական միութեան
փայ Վաստիայի ունեցած կարծիքն ու կամքը բա-
ցայցա կը ծանուցանէ ։ բայցին սկիզբը կը ցուցըն-
որ Վաստիայի կայորը Գերմանիայի միութեան հար-
կաւութիւնը ճանշնաղով՝ ամենեւին արգելոց մը
ըցրաւ, մանուանկ թէ օգնեց, իր պարագելը կա-
տարեց ։ Երկրորդ պրանցքուրդի խորհրդանուցին
բանած ճամբան եւ մանաւանդ Վաստիայի գյու-
մէնան գեմ և զած օրաշմունքներուն համար իրանց-
քուրդի կենցրանական կառավարութեան գեմ աշա-
ճութիւն ու չընկառնելութիւն մը կրյայտնէ ։ Եր-
րորդ՝ կըսէ որ Վաստիան Գերմանիուցն Ելելով՝
Գերմանիու սաստիկ կը տիարանայ ։ Գերմանիային
Վաստիայի Շետ միանալուն համար եկած գեռա-
ռութիւններն անցածթիւն չեն ։ Կայսերական կառա-
վարութիւնը չ'ու պեր Գերմանիային ելել եւ անոր
հետ միայն անանկ ակար յուրաքերաթիւն մ' ու-
նեալ, թշպէս որ Տափմարգա եւ Հայանա անձի,
հայոր կուզէ Գերմանիայի մէջ մնալ ու Գերմա-
նիու ապնուկ ընել, որ արտաքուստ հզօր եւ հա-
տառուն, եւ ներքուստ զրաւոր ու աղաս ըլլաց
ըօրրորդ՝ կայսերական կառավարութիւնը ի սկզբան
որոտ չի աէրութեան հետ կը թզթակցէր, բայց ա-
սիկա յաշնոց մախճան մը չունենալով՝ հոն ուղղակի
Ֆրանկուրտի Շետ խօսուկցի կ'աւ զէ եւ հետ կը ըստ
յառաջորդ որ Պրանցքուրդի կենցրանական կառ ավա-
րութիւննեան հետ միաբանիլը կ'եւ կարելի է, ու մուն
գանցն իր կողմանէ ար զանազան զինութեր խռաս-
նալով բնուգետ բողոքելով կը ծանուցանէ որ Կայսրն
ու իր կառավարութիւնը ուրիշ Գերմանիայի իշխա-
նի մը սարտակարեւու ըլլայ չուզեր ։ Աերջապէտ
ըլլայ յայսարարս թէ ան լինթ ացքին մէջ Վաստիա-
կան կառավարութիւնը կը ցուցընէ որ Բիշը իր շա-
հու ապահով է ։ Եթէ այս կառավարութիւնը կը ապահով

Հը եւ պերմանիսից մէջ ի ոկզանէ ռանչած գլխա
որութիւնը պահել է ուղի։

Հողացը ժաղվածին յանձնեցին որ առ բանս աղեկ
մը քննէ եւ միանդամցն Եկէլքուն կարծիքն իմա-
նայ, ու անեկ ետքը պործադրութիւն ըլլայ:

卷之三

Լուսականի է Արտ Հայոցի քաղաքացին ու Արտ Հայոց Առաքը ի առ հրդանացին մէջ ի բենք զիբենք ու պաշտուա-
նալու համար քանի, որ Աւագին Դավիթ Անդրեասի պահպա-
տութիւն է Խնդրեց : Դայնք առ բանին պատճեն մէ ի մեր՝
պաշտօնի անձնուուն մէջ ի գոյն մէջմա ակցութիւնն ի բնիւ-
հանելով՝ առանկ կր զրէ : Մայսիսին և առենքը Համակ-
րաւեր աւ պահը Անտոն Հասաւ Վաստիցի կուլմն
Անդ վայրի միջնորդութիւնը ենթարկելու : Վաստիցի
կողմէն վիշտ մն առ եր, որ Կանգարական Անդ որինի
ժուու առ որութիւնը՝ վրան Վաստիցի կայսերական
անէն արքիթուուս մը գրուխ գնեցով ու զառ դօքը
ու քանակ առաջուն՝ իրեն կը զառու, թէ որ առ այր
ակցութիւնը ամէն տափի և միլին ֆիորին տույ, ու
իր պարագին աղ 10 միլիոնն տոկոսիրք վճարից ող-
նէ բարին ու բախչեցան ալ վիրսի իշխանա-
թեան տակ մնանեն, բարին Վաստիցի, իսկ հիմա-
չենցան Սարգիսիացի : Բայց օրոյնչեաւե Անդ վայրի
քաղաքական կառավարները ան ժամանակը տն կուր-
ենեաց վրայ էին, որ Գայզընայի մրցանակութիւնը միջն
ան առանց կը նայ արդեւուի, երբ որ Վաստիցին ըս-
տը Խառնույէն զուրս ելլէ, տնօր Համար Արտ Շահ-
մերադնն աղ միջնորդութիւնը առ պայմաններով
յոնձն առնուլ չուվից : Ան առնեն Համեմատեր ու-
սու հն առաջարկեց որ Վաստիցի Առնորդութիւնն ա-
զատ թողաւ, ու մայսն վնենատիկը իրեւու : առ հմանա-
դրական տէրութիւնն իրեն պահէ : Արտ Շահմեր-
ըն ան առնենք միջնորդութիւնն ուղղո բնդունիւ,
բայց կը սէր որ Խառնուցի ասանկ ազգային ոզուան
մը բորբոքած բարտուն՝ Վաստիցի իր խառնական
գաւառը պահէլը իր գիտեն առ եղի պիսո՞ր արծէ,
տնօր Համար անպատճեց միջնորդութիւնն ձեռք զար-
նելու զաւարութիւն կը ցուցընեւու : Բայց Վաստիցի
առ բանին պատասխան տալին յուած՝ բանե-
րը փոխաւցան, Քատարեցին անդիւն յազմեց, ու
միջնորդութիւնն խօսքը մնայ, մինչեւ որ Սարգի-
սիացի թաղաւ որը Գայզիացին ու Անդ վայրին օղնու-
թիւն խնդրեց պարտաւորեցաւ :

0 1 0 0 1 0 1 0 1 0

Հայութեա Տեղերու Առաջնորդութեա
Հայութեա Տեղերու Առաջնորդութեա
Հայութեա Տեղերու Առաջնորդութեա

ՀՅ. Ե. Ձեզ թող ասդով աս գալիքուս հեղինակացր պրոտօքտիներէն դատաստան ընելը, կինանք ըստ իմէ առ մասն նագրական միջուակարանները ուրիշ բան չեն, բայց և մէկ առ մասն ուրան ազգային որոշումնեան կողմէն թագավորած մը, կամ ազգին ունեկուն միջակին ցցցըն ու միջութիւնները: Դասկանձագ վերջի գալիքուս տիրա պատճենինը առջևնեիս անանկ տեսարան մը կը բանայ որոշ մէջ դրսուր վիճակին քաղաքային ազետից զգոց ու համացայն կը աւանդնէք: Ամիսին բայց կը ցոյցընէ ազգին վլատ, որ գիտական անձնան ու ման աստիճանը: Ի սկզբանէ ուստինց ու գիտութեանց տէ զի՞ր համարուած են վանիքին ու եկեղեցական ունաճները: Ըստք ան աստիճան հասած էին, որ հաստատուն չենք գետեր թէ արդեօք ամենը պյուռքէնք կը ձաւնացին: Խոչ վիտանց կարգն եղածները ասաւածացնէն նաև բաներ մը կը կարգացին ուստինց շատ խորունկ հասկընալը: Քերտկունութիւն եւ ոչ գրքեր շարադրոց հեղինակները զիտեն, ու գրաւնին հեներէն ժառանգած ու բառ պատճեննեան սորմուած թվուու մին էր, որ ընական բերանուը մասը քանի կ'երթար կ'ազաւադիւ: Խոչ արտաքին գիտութեանց եւանէ է ըլլոցներէն, ոյս նկան ան քիչըրը որ քերականական ալուսան կը սորմէին (որ բառական լրագրք գիտութիւն էր,) եւ անոր չետ ու վիրափայութեան քանի մը ոկրուանքներ խառն, մէկ մասը հերենախօս հեղինակները կարգարով, թէ ու պէտք չեն այ հասկրնոր, բայց շատ փյութ ու եռանդ ունենազով գիշէրը ցարեկուան խառնելով, քիշ մը կը հասկրնացին, ու վանդերու, մէջ հրապարակական զատառութեանց բառ ական կը համարուէն, դրսի գաւառներ այ կը երկու էին ասդին սովորն ըստառարիու համար: Բայց (թույզնը գիտութեան մասն մէջ չելուծ, բառ աջադիմութիւնը) ան ական բութեան մէջ այնպիսի գրուածներու ընթերցուածն այ նույ ազգեցա թիւն կրնար ընել ըլլուին վրայ, բայց եինէ ապակամինչ չիւմ մը հաւատել: Մէկալ մասը իր գիտութիւնները (քերտկունութիւն, աշխարհագրութեան ու վիրափայութեան սկրցրուները) և ասինացոցմ սորմէրով, գիտաբանկ ընկառապար քերականական արուսան մը հայերէնն այ համաձայըցընելու, լատիներէնի կանոններն ու

սեսչական-թիւները մանրամասն կը փօխադրէի
հոյերէնի. բայց և Հայութն մէջ տեսո՞ք:
Վասնիս հերձաւած մը կը դադէր ազդին գրա-

գիտութեանը մէջ՝ երկու կողմն ալ իրար կը մեղաց զրեն իրար կը ուսպասաւիժն։ երկու քն ալ իրենց աշխատ թէ եւամբը յամատ եալ։ Լատինացիան մուր կուրախանար որ գիտութեան մը հաներ ևմ, սփուշ նիր կուզգեմ ու գիտեր ալ կրնամ հնարին զգն որ իր սոսիլը օտար եւ նոր բան սեպերը կ'արհունակէր, թէ պէտ իր վիճակը մանձբագըն սպիտուիթին ըլլադի, գիմնացէն ալ իրը ոչնորակ կը նախատուեր։ Աւասի եմէլ թէ զուին մէջ մէծ յի լատինութիւն մը չէրէր, չնո՞ք կրնար զիմանալ թէ հիմա ինչ տառիքան արդեօք կը հաներ ըլլուն կամ մանաւ անդ թիէ արդեօք նորիցու մը չէր երմի Նորդէն մէկ մասը բարինացի եղիր էր, մէկալ մասը սամիրուն ու նոր պլազդի բայսարութիւններով թամբիուած։ անանկ որ երկու տեսակ (թէ յաւ կան ու թէ արտեւոտական) խանգարուն ալ բառ ոնք բաժնետակ զրութեամբը կասարեալ եղած էր, ու գիւռ կը զորմնուր ու յառաջ կ'երթար ։ Եւ որ աւելի զէշն է, առով իրենց գրուածքը զիտու լէն ի պատ նաև չին ու նոր մասնելուզրութիւնները ու տպագրութեան մէջ իրենց ախորդանայր համաձայն փոփոխութիւններ ընթիրվեն ըստ կը լիս որ չէ թէ Յ.Դ. — ԺԷ. զարերու մինակ, հազար լուր ուղղացին մատենագրութիւնը կ'աղջապէր։

Վայց ինչ էր արդեօք այսադի կործանման պահը՝ անտարակիցո՞ւ վասն կի փսիտուած կամ մասնաւու կորուած էր աղջոցին գրաւոր ախորժակը, և աշխատող չկար որ փշյթ բնել յուղու բանէ լնիսօն ըեղան։ Ասցց է որ աղջ մը իր ողջ-ձառութիւնն ամէն բանի մէջ միահերթ անկորուած չկրնար դարեւով պահել, բայց քանի որ գրա-

Մայ անձի, որ կատարեալ բանվագաւութիւն է.
Ըսկզ յացանողէն կը անմոռի որ մէկ դիէն կը
չանար որ մօրութիւնը սրբէ, ու մէկազ զիէն

Հակառակորդներուն համացց զիանները համար ինք
ալ անոնց կր համապատեք բնակչութեաւ իրեն շա-
րուղքած հայերէն քերականութեաւ մէջ բնուհան-
րապէս նոր կերպար կաւանդ է լըլու ին կունները
կերեւաց որ առ կ'ուզէ անսարկել նոյն դրգին յա-
ռաջապահն խօսքը ուր որ եւթէ ուրիշ գլուխը առ մէջ
առ գորդ ապիտութենես ապրիկ հորդած անոն-
կամ իսկապէս բաց որ զ անուի մէջ անդամակիր բարձր
վուն զի ուրիշ անդ ալ ուրիշ կերպ կը զ անուի
ըստէն եւսէ կ'առ եցընէ Պաւ մէջ պարտ էր միջի
կամ մի առն Տեսնէի , :

Աւատի աս կերպով Հիմն գնելէն եռպը, թէ իրեն
նոխանձելի գումարով, և թէ իր աշխերոսց ան-
հանջ զբար աշխատա թեամբը աս նորողութիւնը
դարբացաւ, ու յատաջ գնաց օրէ որ անանկ որ
իրօք ալ քիչ առանուան մէջ երու ի գունիս ի
անկածութեան, մասնաւոնդ թէ մուն լուսնեան փիճա-
կէն, և պայծ տու թէան օրու առափան մը հա-
սաւ, սկսաւ ծաղկիլ ու գուարիմանայ, որուն գոր-
ծեալ մեծաղէն նախատար և զան կարգաւորեալ
քերպականութիւննին ու բարարանները, և ու
նուանդ հետոցին հրատարակուած նախնեւոց ծա-
տինաց բաննեանցը հարազատ սպազրութիւննենըը,
պանց մինակ հետեւութիւնը կամ նմանուղ թիւնը
իրրեւ միակ կանոն՝ կրցաւ լուզուն հաստատուն Հի-
ման մը խոյ կեցրնել, և քիչ առաջ ոն ծայր ու
ծագ չունենալու պահինութիւննեանց օրոնց գրեթէ ա-
մեն գոր նախընթացին վայ պատի և կեցըներ և
ամեն զար նոր լինու պիտ որ ունենար:

ԲԱՐՁՐԱԿԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ